

Adroddiad i Bwyllgor Craffu Addysg ac Economi

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
DYDDIAD	09 Tachwedd 2023
TEITL	Cwmni Byw'n lach
AWDUR	Amanda Davies (Byw'n lach.cyf) /Sioned E Williams
AELOD CABINET	Y Cyng. Nia Jeffreys

1.0 Teitl yr Eitem : Diweddariad ar Berfformiad Cytundeb Cwmni Byw'n lach.cyf

2.0 Pam fod angen ei graffu?:

Mae cyfnod pandemig Covid-19 wedi cael effaith ar incwm canolfannau Byw'n lach, sydd yn cael eu rhedeg gan y Cwmni.

Mae'r mater wedi ei gynnwys ar Gofrestr Risg Gorfforaethol Cyngor Gwynedd oherwydd y risg y byddai Cwmni Byw'n lach yn methu parhau i ddarparu gwasanaethau yng nghanolfannau hamdden Gwynedd o ganlyniad i sgil effaith Covid-19 a chynnydd mewn costau byw ar eu hincwm

3.0 Beth yn union sydd angen ei graffu?:

- A yw'r cwmni yn darparu gwasanaethau yn unol â'r cytundeb?
- A yw cyfraniad Cyngor Gwynedd yn ddigonol o ystyried y newid yn yr amgylchiadau?
- Pa gamau a gymerir i geisio cynyddu incwm?

4.0 Beth yw'r cefndir a threfniadau rheoli cytundeb perthnasol?

4.1 Ar y 1af o Ebrill 2019 fe drosglwyddwyd cyfrifoldebau o ddarparu gwasanaethau hamdden o fewn 12 o Ganolfannau Hamdden Cyngor Gwynedd i gwmni Byw'n lach cyf. Cwmni cyfyngedig trwy warrant ydy'r cwmni a Chyngor Gwynedd sydd yn berchen ar y cwmni ac yn sicrhau ei fod bob amser yn gweithredu dros les drigolion y sir.

4.2 Gofynion cyffredinol y contract rhwng Cyngor Gwynedd a Byw'n lach cyf ydi i ddarparu:

- Rhaglen amrywiol o weithgaredd hamdden, chwaraeon a chymunedol sy'n hygyrch i bawb gan gynnwys y grwpiau difreintiedig a bregus
- Darparu profiad cwsmer a gofal cwsmer o ansawdd uchel yn gyson.
- Sicrhau cydweithrediad effeithiol rhwng rhanddeiliaid a phartneriaid ar draws sector chwaraeon a gweithgaredd corfforol y Sir

- Cefnogi datblygiad a hyrwyddo cyfranogiad trefniadaeth gymunedol, clybiau / grwpiau ac Ysgolion yn y gweithgareddau
- Adolygu a gwella ystod a chwmpas y cynnig yn barhaus, gan fod yn gyson ymwybodol o anghenion cwsmeriaid, cynyddu nifer yr ymwelwyr a boddhad cwsmeriaid, yn enwedig ymhlith y rhai anoddaf eu cyrraedd.
- Cynnal lefelau uchel o lendid ledled yr eiddo.
- Marchnata a hyrwyddo'r Gwasanaeth, yr Adeilad a'r gweithgareddau mewn modd hygyrch, deniadol a phroffesiynol sydd hefyd yn targedu'r rhai lleiaf tebygol o gymryd rhan mewn chwaraeon gyda'r nod o gynyddu cyfranogiad a nifer y defnyddwyr
- Annog mwy o drigolion yng Ngwynedd i gymryd rhan mewn gweithgaredd corfforol chwaraeon a gweithgareddau diwylliannol, yn enwedig y preswylwyr hynny sy'n profi mwy o angen iechyd.
- Yn ddarostyngedig i delerau'r prydlesau, cynnal ansawdd yr eiddo.
- Gweithio i wella effeithlonrwydd darparu gwasanaeth yn barhaus, lleihau cost y gwasanaeth i'r Cyngor a'i anelu at leihau'r swm contract cyfredol.
- Chwilio am gyfleoedd i gael cyllid grant i gefnogi datblygiad y busnes a gwella'r gwasanaethau yn barhaus.
- Darparu staff cymwysedig addas sy'n ddigonol i gydymffurfio â phob agwedd o'r contract bob amser.
- Disgwylir yn ôl y contract hefyd i Byw'n Iach ddangos drwy ei Gynllun Busnes sut mae'n cyfrannu at y Weledigaeth Strategol y Cyngor o fewn y Cynllun Gwynedd 2018-2023. Y weledigaeth ydi:
  - cefnogi holl bobl Gwynedd i ffynnu a byw bywydau llawn yn eu cymuned, mewn sir sy'n un o'r siroedd gorau i fyw ynddi. '
  - rhoi lles dinasyddion Gwynedd ar flaen ei holl weithgareddau
  - ymrwymo i'r egwyddorion yn Neddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 er mwyn gwella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cymunedau yng Ngwynedd.
  - sicrhau bod dinasyddion Gwynedd yn gallu "mwynhau bywydau hapus, iach a diogel."
  - Gweledigaeth y Cyngor ar gyfer ei ganolfannau hamdden a'i Raglenni Cytûn yw "Cydwethredu â phartneriaid yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol i ysbrydoli, cefnogi a galluogi trigolion Gwynedd i fod yn egnïol a byw bywydau iach."

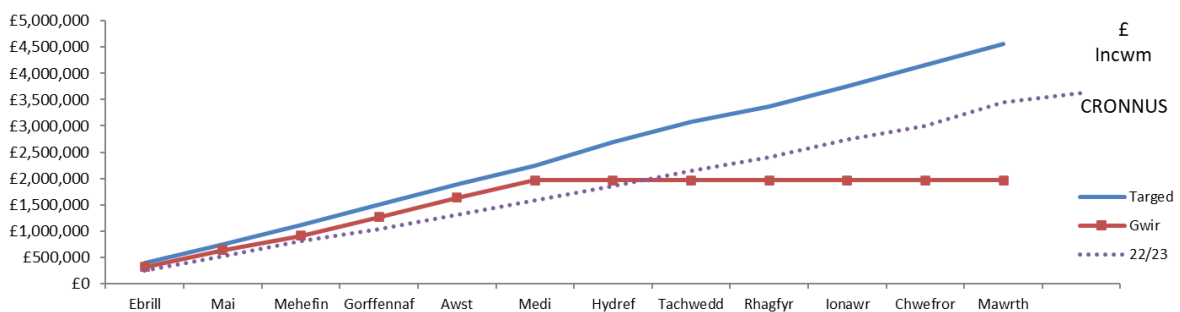
4.3 Ym mhob blwyddyn ariannol ac fel rhan o'r adolygiad blynyddol a nodir yn Rhan 3 o Atodlen 5 o'r cytundeb bydd Cyngor Gwynedd yn cynnal cyfarfodydd monitro i weld a yw amcanion Cynllun Busnes Cymeradwy a gofynion cyffredinol y contract yn cael eu cyflawni.

5.0 Perfformiad Diweddar Y Cwmni

5.1 Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol gyfredol, cytunodd Cyngor Gwynedd i ddarparu cefnogaeth ariannol ychwanegol i gwmni Byw'n Iach.cyf, a hynny uwchben lefel swm y contract. Roedd yr ymrwymiad wedi gwneud ar sail Cynllun Busnes y cwmni, oedd yn darlunio senario gorau o ddiffyg o £437k, senario canolig o ddiffyg o £655k a senario gwaethaf efo diffyg o £873k. Roedd y Cynllun Busnes yn darlunio senario gorau ar gyfer 24/25 o ddiffyg o £0. Roedd yr ymrwymiad o gefnogaeth ychwanegol yn holl bwysig, gan ei fod yn sail i Archwilwyr Allanol y Cwmni adrodd fod y cwmni'n masnachu'n gyfreithlon.

5.2 Mae Adroddiad Monitro chwarter 2 y Cwmni yn egluro fod y perfformiad wedi bod yn gadarnhaol ers dechrau'r flwyddyn ac uwchben yr hyn oedd wedi darlunio fel y senario gorau yn y Cynllun Busnes, gafodd ei gyflwyno i'r Cyngor nol ym mis Chwefror 2023. Fel arwydd cyffredinol, erbyn diwedd chwarter 2 eleni gwelwyd 434,000 o ymweliadau â'r canolfannau, sydd yn gynydd o 45,000 i gymharu â chwarter 2 llynedd. Rydym bellach yn amcangyfrif diffyg ar ddiwedd y flwyddyn o £346k i gymharu â £551k ar ddiwedd 22/23. Mae'r diffyg sydd yn cael ei rhagweld tua £90k yn well na'r hyn yr oedd wedi gynnwys fel y senario gorau yn y Cynllun Busnes. Mae hyn hefyd yn welliant o £30k i gymharu efo Adroddiad Monitro chwarter 1.

Mae'r graff isod yn darlunio incwm y canolfannau eleni i gymharu â'r targed a hefyd perfformiad 22/23.

5.3 Mae'r llif incwm wedi ail adeiladu'n gynt mewn rhai meysydd na'i gilydd. Mae nofio'n gyffredinol yn faes sydd wedi gweld adferiad cryf ac mae gwaith wedi cael ei gyflawni ar draws y sir i gynyddu'r lefel incwm o wersi nofio i'w lefel uchaf erioed. Ar hyn o bryd mae nifer y plant sydd yn derbyn gwersi nofio 16% yn uwch na'r lefel cyn Covid. Mae hyn wedi bod yn bosib ar sail y lefel uchel o alw sydd wedi deillio o'r blynyddoedd Covid yn ogystal ag ymdrechion sylweddol gan y cwmni i recriwtio a hyfforddi athrawon nofio newydd.

5.4 Mae incwm ffitrwydd yn parhau i gynyddu o flwyddyn i flwyddyn ac yn dilyn patrwm tymhorol arferol y sector. Erbyn hyn mae'r lefel aelodaeth yn 86% o'r lefel cyn Covid (i gymharu â 75% yr amser yma llynedd). Pan gaewyd y canolfannau ym mis Mawrth 2020 roedd lefel yr aelodaeth trwy Ddebyd Uniongyrchol ar ei lefel uchaf erioed ac wedi codi yn sgil buddsoddiad sylweddol mewn offer newydd. Roedd y lefel yna wedi cyrraedd yn sgil twf blynyddol, dros gyfnod o ddegawd. Arweiniodd y pandemig i derfynu'r taliadau rheolaidd a chynnig cyfle i aelodau benderfynu os oedden nhw am barhau'n aelodau'n syth wrth ail agor. Roedd canran o'r boblogaeth yn naturiol yn bryderus ar y pwynt yna ac wedi penderfynu atal eu cytundebau, o leiaf dros dro. Felly, mae'n naturiol i ddisgwyl iddi gymryd rhai blynyddoedd i ail adeiladu'r elfen hynny o'r busnes, gan fanteisio'n flynyddol ar yr "uplift" arferol sydd yn digwydd pob Gwanwyn. Mae'r perfformiad diweddar yn fwy cadarnhaol byth, wrth ystyried fod y "galw cudd" (latent demand) yn y sir wedi gostwng o 668 o gwsmeriaid rhwng y cyfnod cyn Covid ac eleni. Mae hyn yn seiliedig ar gyfres o ffactorau gan gynnwys newidiadau mewn demograffeg a'r nifer o gystadleuwyr.

5.5 Mae'r Cwmni wedi blaenoriaethu twf a'r broses o adfer incwm yn eu Cynlluniau Busnes dros y ddwy flynedd diwethaf. Dyma ddetholiad o rai o'r "Gwelliannau" sydd wedi cyflawni i'r perwyl hynny:

- Ail-ddylunio rhaglenni'r Canolfannau Gwlyb er mwyn ymestyn y rhaglen gwersi nofio a chreu dosbarthiadau ychwanegol
- Recriwtio a hyfforddi 80 o athrawon nofio newydd
- Recriwtio a hyfforddi dros 30 o hyfforddwyr ffitrwydd newydd ac uwch-sgilio 31 arall
- Apwyntio Cydlynnydd Ffitrwydd i roi ffocws penodol i wella incwm ffitrwydd
- Cyfres o ymgyrchoedd marchnata a chyfathrebu llwyddiannus i hyrwyddo aelodaeth e.e. 12 Diwrnod o ffitrwydd a 12 Diwrnod o Haf, Cynllun Cyflwyno Ffrind, Gwyliau Ffitrwydd ayb.
- Recriwtio 24 o gyflogwyr newydd i'r Cynllun Corfforaethol (i gymharu efo 8 cyn Covid).
- Creu Cynnig Hyfforddiant Personol newydd
- Denu grantiau i wella profiad defnyddwyr e.e. creu stiwdio ffitrwydd newydd ym Mhlas Ffrancon ac ystafell codi pwysau newydd ym Mro Dysynni a gwella gofod newid i bobl anabl a theuluoedd mewn sawl canolfan.
- Denu grantiau i gynyddu capasiti e.e. ail-ddylunio'r ystafelloedd newid Bangor
- Lansio cynnig Join@Home er mwyn hwyluso proses ymaelodi
- Datblygu App newydd a thyfu'r gymuned trwy gyfryngau cymdeithasol amrywiol e.e. dros 11k o ddilynwyr ar FB (y nifer mwyaf o ddilynwyr ymysg darparwyr hamdden Gogledd Cymru)
- Cydweithio gyda chwmni Alliance Leisure i flaenoriaethu cynlluniau i greu ffrydiau incwm ychwanegol (bidiau wedi cyflwyno am gyllid ar gyfer gwaith datblygol)

6.0 Heriau ac Anghenion Buddsoddi i Gefnogi Adferiad

- 6.1 Mae'r cwmni'n parhau i weithio'n galed i adfer, ond mae hefyd yn bwysig nodi fod sawl her yn parhau, gan gynnwys yr argyfwng costau byw. Mae hyn yn gwasgu gallu trigolion lleol i wario ar wasanaethau nad ydynt yn angenrheidiol, megis hamdden. Mae'r twf sydd wedi digwydd hyd yma, wedi gwireddu yn ystod cyfnod heriol tu hwnt i aelwydydd ac i'r sector.
- 6.2 Mae chwyddiant cyflogau yn y sector cyhoeddus a thu hwnt yn her ychwanegol. Yn draddodiadol mae'r Cwmni / Gwasanaeth, wedi codi ffioedd i gau'r bwlch ar gyfer chwyddiant cyflogau. Ers sefydlu'r cwmni, mae ymdriniaeth chwyddiant cyflogau wedi bod yn wahanol ac mae hynny'n anorfod oherwydd natur cwmni hyd braich o'i gymharu â gwasanaeth sy'n rhan o'r Cyngor. Mae cyllidebau gwasanaethau'r Cyngor yn derbyn cynnydd yn flynyddol i gwrdd â'r chwyddiant mewn cyflogau, ond nid yw'r drefn gyda'r cwmni'r un peth gan fod angen penderfyniad penodol gan y cwmni ar y raddfa cyflog. Mae amcangyfrif chwyddiant ar gyflogau yn rhan anorfod o'r broses gyllidebu er mwyn adlewyrchu'r sefyllfa gyllidebol ac er mwyn adnabod y blwch ariannol. Petai'r gwasanaeth yn parhau wedi ei fewnoli byddai'n rhaid cymryd camau i ymdrin â'r bwlch, fel mae gwasanaethau'r Cyngor eisoes wedi gwneud. Yn unol â'r cytundeb rhwng Cyngor Gwynedd a Byw'n lach, nid oes gan Byw'n lach hawl awtomatig i chwyddiant a rhaid i'r cwmni wneud cais i'r perwyl hynny fel rhan o'r drefn cynllunio busnes blynyddol, a sefydlwyd y cytundeb pan oedd cyfraddau chwyddiant llawer is. Mae Bid (gwerth £49,170) i'r perwyl hynny wedi cael ei gyflwyno eleni. Er y bydd yn medru cynnig cymorth o ran yr her chwyddiant ffioedd, ni fydd yn ddigonol i ariannu'r bwlch yn llwyr. Petai'r cais yma'n llwyddiannus, rydym yn rhagweld yr angen i godi ffioedd o tua 7.5%. Mae codi ffioedd ar unrhyw lefel am osod her ychwanegol o ran ein gallu i wasanaethu holl drigolion y sir, ac yn enwedig rhai sydd ar incwm isel. Bydd unrhyw godiadau sylweddol mewn ffioedd yn cario'r risg o arafu neu atal y broses o dwf sydd yn angenrheidiol i adfer.
- 6.3 Her ychwanegol ydy oed a chyflwr yr offer ffitrwydd. Mae arolwg mewnol diweddar wedi adnabod enghreifftiau niferus o offer mewn cyflwr gwael. Mae'n ymddangos fod prosesau glanhau dwys yn ystod y cyfnod Covid wedi cyflymu dirywiad yr offer, yn sgil defnydd o gemegau glanhau mwy pwerus nag arfer. O dan drefniadau'r contract, Cyngor Gwynedd sydd yn gyfrifol am adnewyddu prif offer chwaraeon a ffitrwydd y canolfannau. Mae cais wedi cyflwyno i gynnwys buddsoddiad o £1miliwn, i adnewyddu offer ffitrwydd y canolfannau yng Nghynllun Rheoli Asedau nesaf y Cyngor. Mae'r buddsoddiad yma'n allweddol i gynnal incwm a thwf i'r dyfodol. Mae arolygon boddhad cwsmer eleni wedi dangos cynnydd ym mhob maes, ond mae patrwm amlwg, gyda'r lefelau uchaf o foddhad ar sail y staff, a'r lefelau isaf o ran safon yr offer a'r cyfleusterau.
- 6.4 Mae hefyd yn bwysig nodi nad oes chwyddiant yn cael ei gynnig yn y prif grantiau sydd yn cael ei drosglwyddo i'r cwmni, er mwyn targedu'r rhai sydd angen cefnogaeth ychwanegol i fod yn actif e.e. y Rhaglen Cyfeirio i Ymarfer. Ac yn ddiweddar mae model ariannu newydd Chwaraeon Cymru wedi awgrymu y gall Gwynedd (yn wahanol i weddill siroedd y Gogledd) weld gostyngiad sylweddol yn ei grant i gyflawni strategaeth Actif Gogledd Cymru'n.

Gall hyn arwain at leihad yn y lefel o wasanaeth sydd yn bosib, i dargedu meysydd megis difreintedd, anabledd ac anghyfartaleddau eraill.

Mae'r bidiau isod, wedi cyflwyno i'r Cyngor eleni, yn ymwneud a chefnogi adferiad y cwmnïau a chydymffurfiaeth a materion iechyd a diogelwch a data.

Teitl	Gwerth	Sylwadau
Bid CPI Ar y Contract Sum	£49,170	Bid barhaol i gyfrannu tuag at y lefel uchel o chwyddiant mewn cyflogau. All gyfrannu at gwtogi codiad ffioedd o 1% (e.e. codiad o tua 7.5% yn lle 8.5%)
Bid System CCTV	£72,000	Bid un tro i osod system CCTV newydd ar draws holl safleoedd y cwmni. Mae'r system gyfredol yn ddiffygiol ac yn cario risg o fethu a chydymffurfio a gofynion iechyd a diogelwch, yswiriant a rheoli data.

7.0 Argymhelliad

7.1 Gwahoddir y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi i graffu trefniadau Cyngor Gwynedd a Cwmni Byw'n Iach i ddarparu gwasanaethau hamdden yng Ngwynedd.